

STATSVETENSKAPLIGA
INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER

SVENSKA AKTÖRER, RISKER OCH EU:S UTSLÄPPSHANDELSSYSTEM

En diskursanalys om svenska aktörers framställning
av risker i debatten om EU-ETS

Felicia Vargas

Uppsats/Examensarbete: Kandidatuppsats Europaprogrammet 15 hp
Program och/eller kurs: EU1540
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT 2018
Handledare: Linda Soneryd
Examinator:
Rapport nr:

Abstract

Climate change is one of the greatest threats to earth and mankind today. Due to mankind's large emissions of greenhouse gas the temperature has risen in the atmosphere. One significant international action to reduce emissions in Europe is the EU Emission Trading System (EU-ETS). In Sweden, around 37 percent of emissions are related to the EU-ETS and it's an important tool for Sweden to achieve their climate goals. The system has not been without criticism since it started in 2005 and has gone through several reforms.

Previous research shows that risks like climate change are difficult to manage and that framing climate risks impact how we decide to do so. The purpose of this study is thereof to examine how four Swedish climate actors frame risks in media discussions about the EU-ETS. A qualitative content analysis was conducted based on debate articles from the actors. The result shows that the two government organizations and the trade association had a more economic and market based framing of risks than the nonprofit organization. The actor's different interests have a lot to do with how they frame climate risks and furthermore it influences which management of risks that they look for and promote.

Keywords: EU, EU Emission Trading system, EU-ETS, Sweden, climate, risk, framing

Antal ord: 11 517

Titel: Svenska Aktörer, risker och EU:s utsläppshandelssystem – En diskursanalys om svenska aktörers framställning av risker i debatten om EU-ETS

Uppsatsförfattare: Felicia Vargas

Termin/år: HT2018

Institution: Statsvetenskapliga Institutionen - Centrum för Europastudier

Handledare: Linda Soneryd

Nyckelord: EU, utsläppshandel, EU-ETS, Sverige, klimatet, risk, framing, diskursanalys.

Syfte: Syftet är att analysera vilka risker som framstår i debatten om klimatet och EU-ETS, hur fyra olika aktörer ramar in klimatrisker och hur det formar deras uppfattning om EU:s utsläppshandelssystem som lösning på klimatrisker.

Teori: Sociologiska teorier om risk och framing.

Metod: Uppsatsen är en kvalitativ textanalys och den textanalytiska metod jag använder är diskursanalys. Materialet är debattartiklar där de fyra utvalda aktörerna uttalar sig om EU-ETS. Dessa texter analyseras med hjälp av ett analyschema som är utformat utifrån tidigare forskning och teorier.

Resultat: De två statliga organisationerna, IVL Svenska Miljöinstitutet och Naturvårdsverket, samt branschorganisationen Energiföretagen har i media en mer ekonomisk och marknadsbaserad framing av risker. Alla tre aktörer är för EU-ETS. Naturskyddsföreningens riskframing handlade mer om att EU-ETS kan vara ett för ineffektivt system för att minska utsläppen och att det förvärrar riskerna att inte ta med t.ex. flyget i större grad inom systemet. De är inte helt emot EU-ETS men mer kritiska än de andra aktörerna och förespråkar att även andra åtgärder bör användas för att minska utsläppen.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Disposition	3
3. Tidigare forskning och teori.....	4
3.1 EU:s utsläppshandelssystem (EU-ETS).....	4
3.2 Sociologiska riskteorier och klimatet.....	5
3.3 Framing, klimatet och politiska förslag.....	8
3.4 Teorins användning i studien	9
4. Syfte och frågeställningar	11
4.1 Syfte	11
4.2 Frågeställningar.....	12
5. Metod och material	13
5.1 Metod	13
5.2 Material	14
5.2.1 Kort beskrivning av aktörerna	15
5.4 Analysschema.....	17
6. Resultat och analys	18
6.1 Vad är huvudkontentan i artiklarna?.....	18
6.2 Vilken typ av problem eller risker som är relaterade till EU-ETS lyfter aktörerna i artiklarna?.....	20
6.3 Vilka argument använder aktörerna för eller emot EU ETS?	24
6.4 Hur ser aktörernas riskframing ut och går det att urskilja en koppling mellan deras riskframing och deras ståndpunkt gentemot EU-ETS?	28
7. Slutsats och diskussion	30
Referenslista.....	33

1. Inledning

Klimatförändringarna är ett av de största hoten för människan och jorden idag. På grund av människans stora utsläpp av växthusgaser som koldioxid sedan den förindustriella tiden har temperaturen ökat i atmosfären (SMHI 2015). Den 8 oktober 2018 kom FN:s klimatpanel ut med en klimatrappport som visar att vi behöver göra snabba och mer omfattande förändringar i samhället för att den globala uppvärmningen ska stanna vid 1,5 grader. Rapporten visar att det är stor skillnad mellan en uppvärmning på 1,5 och 2 grader. Vid en ökad uppvärmning till 2 grader, vilket man tidigare trodde var en överkomlig maxgräns, kommer vi se konsekvenser i form av extremväder, höjda havsnivåer, krympande havsis, torka m.m. För att vi ska kunna hålla uppvärmningen vid 1,5 grader måste samhällena och världen minska utsläppen radikalt jämfört med hur det ser ut idag och det inom 10 år för att undvika extrema klimatförändringar (IPCC 2019).

Det finns olika metoder och lösningar för att minska människans klimatpåverkan idag men inom den europeiska klimatpolitiken är marknadslösningar, som ska minska utsläppen och samtidigt gynna den ekonomiska marknaden, dominerande. EU:s klimatpolitik består av tre delar som alla är ämnade att minska koldioxidutsläppen. Grundpelaren av dessa tre är EU:s utsläppshandelssystem (EU-ETS). I systemet ingår 13 000 energiintensiva anläggningar, av dessa anläggningar finns 750 i Sverige. EU sätter ett tak för hur mycket koldioxid dessa anläggningar får släppa ut i form av ett antal utsläppsrätter som fördelas ut mellan anläggningarna. Sedan får företagen fritt handla utsläppsrätter med varandra så länge det inte överskrider det gemensamma taket för utsläpp (Naturvårdsverket 2019b).

I Sverige är ca 37 procent av utsläppen relaterade till utsläppshandelssystemet och systemet är viktigt för att Sverige ska nå sina klimatmål. Mellan 1990 och 2016 har Sveriges utsläpp minskat med 26 procent, speciellt sedan 2003 då det genomfördes åtgärder som t.ex. övergång till mer förnybar energi. Det är en minskningstakt på lite över två procent sedan 1990 men om vi ska nå Sveriges mål om netto-noll utsläpp år 2045 (som omfattar både utsläppen inom EU:s utsläppshandelssystem och utsläpp inom den icke-handlande sektorn som regleras nationellt) behöver minskningstakten öka till genomsnitt fem till åtta procent per år (Naturvårdsverket 2018).

Tidigare forskning visar dock att utsläppshandelssystemet har fått mycket kritik och genomgått flera reformer sedan det inleddes i januari 2005. Den vanligaste kritiken är att det finns för många utsläppsrätter på marknaden vilket gör priset för lågt för att göra någon skillnad, att det råder stor osäkerhet kring systemets faktiska effektivitet samt att industrier och länder med stora utsläpp gynnas genom att de får gratis och fler utsläppsrätter (Dirix et al. 2015, Bryant 2016). Mycket av tidigare forskning kring EU-ETS fokuserar på de ekonomiska aspekterna och dess effektivitet för att minska koldioxidutsläppen. Det finns även en del forskning kring de etiska aspekterna av systemet. Däremot finns inte lika mycket forskning kring debatten som omger EU-ETS. Vilka aktörer är engagerade i debatten? Vilka risker och problem talas det om i debatten om EU-ETS? Det finns heller inte mycket forskning inom området som utgått från sociologiska perspektiv. Det finns forskning om klimatpolitik utifrån riskteorier och framing men inte lika mycket specifikt om EU-ETS. Att studera debatten kring EU-ETS utifrån risk- och framing-teorier är en intressant vinkel då det kan bidra till kunskap om underliggande antaganden om klimatrisker som leder till att vissa lösningar som t.ex. utsläppshandelssystem prioriteras. Det ger också en bild av hur olika aktörer ramar in klimatrisker på ett sätt som gynnar eller prioriterar en viss typ av lösningar och intressen. Därför analyserar den här uppsatsen vilka risker som diskuteras i debatten om EU-ETS och hur dessa framställs.

Uppsatsen är en fallstudie av Sverige då EU-ETS har stor betydelse för Sveriges klimatpolitik. För att få en bild av debatten i Sverige när det kommer till EU-ETS har jag valt fyra aktörer som på olika sätt är kopplade till EU-ETS. De fyra svenska aktörer som kommer undersökas är IVL Svenska Miljöinstitutet, Naturvårdsverket, Energiföretagen och Naturskyddsföreningen. Samtliga aktörer arbetar på olika sätt med klimatfrågor och har uttalat sig om EU:s utsläppshandelssystem under de senaste fyra åren (2016–2019). Så sammanfattningsvis kommer den här uppsatsen undersöka hur fyra svenska aktörer ramar in problemet med risker i debatten om EU-ETS och om det formar deras uppfattning om EU:s utsläppshandelssystem som en lösning på klimatriskerna.

2. Disposition

Följande del av uppsatsen kommer att presentera tidigare forskning om EU:s utsläppshandelssystem samt teorierna framing och riskteori, för att sedan leda vidare till syftet med den här uppsatsen och de preciserade frågeställningarna. Därefter följer en beskrivning av metod, material och analysredskap. I sista delen av uppsatsen presenteras resultat och analys utifrån mina analysfrågor, här besvaras även mina frågeställningar. Uppsatsen avslutas med slutsats och diskussion där jag reflekterar över mitt resultat och avslutningsvis ger förslag på vidare forskning inom området.

3. Tidigare forskning och teori

Den här delen börja med fokusområdet för den här uppsatsen, d.v.s. EU:s utsläppshandelssystem (EU-ETS). Först en kort genomgång av tidigare forskning inom detta område, vilka problem som identifierats med systemet och som är intressanta för min studie. Sedan följer en beskrivning av studiens två teorier, risk och framing. Jag beskriver först definitionerna av teorierna och går sedan igenom tidigare forskning som visar varför dessa två teorier är användbara när man studerar klimatpolitik och aktörer. Slutligen kommer en sammanfattning och beskrivning av hur teorierna används i denna studie.

3.1 EU:s utsläppshandelssystem (EU-ETS)

EU-ETS är ett handelssystem för utsläppsrätter och EU:s viktigaste system inom klimatpolitiken för att minska koldioxidutsläpp. Systemet har som mål att minska utsläppen av växthusgaser med 43 procent fram till 2030 och inom systemet ingår 13 000 energiintensiva anläggningar som t.ex. stålverk, kolkraftverk och flygoperatörer som flyger inom EU. Det finns ett tak för hur mycket koldioxid anläggningar inom systemet får släppa ut i form av ett antal utsläppsrätter (varje utsläppsrätt ger rätt att släppa ut ett ton koldioxid) som fördelas ut mellan anläggningarna. Sedan får företagen fritt handla utsläppsrätter med varandra så länge det inte överskrider det gemensamma taket för utsläpp (Naturvårdsverket 2019b).

Det finns en hel del tidigare forskning om de ekonomiska aspekterna av EU:s utsläppshandelssystem och en del som undersökt systemets utveckling sedan det inleddes i januari 2005. Under de tidiga åren av EU-ETS uppstod en del kritik bland annat på grund av att det fanns för många utsläppsrätter och för att de var så billiga. De Perthuis & Trotignon (2014) skriver att det uppstod utmaningar för EU-ETS efter att den ekonomiska lågkonjunkturen utbröt i Europa 2008–2009, samtidigt drabbades även marknaden under den perioden av storskaliga bedrägerier som påverkade systemets rykte. De skriver att överskotten av utsläppsrätter och de låga priserna för utsläppsrätterna inte skapar incitament att minska utsläppen varken på kort sikt eller lång sikt då det inte blir lönsamt att t.ex. satsa på klimatvänliga omställningar. De Perthuis & Trotignon (2014) menar att systemet som det ser ut nu inte är tillräckligt effektivt och att det behövs reformer. I sitt studieresultat identifierar de olika förhållanden som enligt dem kan bidra till att EU:s utsläppshandelssystem blir en succé i framtiden.

Dirix et al. (2015) går igenom EU:s olika utvecklingsfaser men med ett mer kritiskt perspektiv med fokus på de etiska aspekterna av systemet. De undersöker om EU-ETS är en rättvis klimatpolitik utifrån två rättspraxisbaserade kriterier relaterade till effektiviteten och fördelningen av de uppgifter som är inblandade i klimatförändringen. Deras resultat visar att EU-ETS i sin nuvarande form inte är rättvis utifrån de två kriterierna. De argumenterar att systemets prisats som en succé eftersom det passar in i den nuvarande klimatpolitiken men att systemet kritiserats av ideella organisationer och sociala rörelser, bl.a. för att främst gynna intressena av länder med höga utsläpp (Dirix et al 2015:704) De anser dock inte att hela systemet är dåligt utan att det som det ser ut just nu inte är rättvist utformat och att EU-ledarna är ovilliga att reparera systemets svagheter.

Bryant (2016) gör också en kritisk analys av EU-ETS där han undersöker om systemet skapar en ”jämlig spelplan” genom att analysera relationen mellan organiseringen av kapital och utsläpp inom EU:s utsläppshandelssystem. Han gör en fallstudie av de sju största förorenande ägarna från Europas kolberoende el-sektorer och de två största förorenarnas (RWE och E.ON) kolhandelsstrategier. Sedan utvärderas effekterna av liberaliseringen av energi och utsläppshandelspolitiken. Bryant (2016) drar slutsatsen att EU:s klimatpolitik drar åt olika riktningar genom att både samla och sprida ansvaret för hanteringen av växthusgasutsläpp. Bryant (2016) menar att istället för att skapa en jämlig spelplan levererar EU-ETS en mekanism för att behålla den ojämna socio-rumsliga organiseringen av utsläpp som karakteriserar produktionen av klimatförändringar inom EU. Den ojämna organiseringen av utsläpp inom EU-ETS gör de alternativa utsläppsåtgärder som riktar sig direkt till staternas mest förorenande företag både genomförbart och nödvändigt (Bryant 2016:308).

3.2 Sociologiska riskteorier och klimatet

Den här studien utgår från Arnoldi's sociologiska definition av risk (2009). Det vill säga att risker är sociala, de formas utifrån sociala och kulturella bakgrunder och kontexter och kan användas för att styra människor genom t.ex. kunskap och politik. Det tre främsta sociologiska teoretiska inriktningarna om risk är enligt Arnoldi (2009) följande: (1) Inriktningen, som representeras av bl.a. Ulrich Beck och Anthony Giddens beskriver risk som nya problem som uppkommit i och med moderna teknologier. De menar att dessa problem inte var något som man visste skulle uppstå i samband med nya moderna teknologier och därför har samhället,

politiken, vetenskapen och massmedia svårt att hantera risk. Risker är alltid omgärdade av osäkerhet och komplexitet då de inte går att med säkerhet räkna ut vilka risker som kommer inträffa eller hur de kommer utspela sig. Detta leder till en minskad tillit bl.a. gentemot ny teknologi och vetenskap samt ständiga politiska diskussioner om hantering av risker och ansvarstagande (Arnoldi 2009, s.2). Den andra inriktningen (2) representeras främst av Mary Douglas och fokuserar mer på den kulturella logiken bakom olikheter kring vad människor är rädda för och vilka risker de är villiga att ta. Olika människor har skilda sätt att se på risker och hur de väljer att hantera dem och detta är inte av en slump utan beror på specifika sociala och kulturella logiker (Arnoldi 2009, s.2). 3. Den tredje inriktningen (3) är inspirerad av Michel Foucaults idé om ”governmentality” eller regerandekomplexet. Här ligger fokus på hur risk används som regleringsteknik samt hur risk kan användas för att kontrollera människor (Arnoldi 2009, s.2). Det är dessa risksociologiska definitioner av risk studien utgår ifrån.

Ulrich Beck har utvecklat en teori om risksamhället som i stora drag innebär att den moderna utvecklingen av t.ex. teknologi och vetenskap har skapat nya risker som man inte hade förväntat sig. Att leva i risksamhället innebär att samhället ständigt måste göra beräkningar av risker och avgöra vilka risker vi är villiga och ta (Beck 2012). Beck har sedan utvecklat teorin om risksamhället i boken *“The metamorphosis of the world”* (2016). Beck’s definition av metamorfos innebär (i stora drag) en förändring i hur förändring går till idag. Det utmanar sättet världen fungerar idag, hur vi tänker om världen och hur politiken går till. Han menar att just nu sker en förändring som berör hela världen och tvingar till förändring. I artikeln *“Emancipatory catastrophism - What does it mean to climate change and risk society?”* (2015) skriver Beck om metamorfos i relation till klimatförändringar och risker. Han argumenterar att klimatförändringarna leder till (och har lett till) förändringar i den sociala och politiska ordningen. I studien argumenterar Beck för att många idag letar efter de goda och de onda när det kommer till klimatförändringarna, men att de som kan anses onda i dessa diskussioner, t.ex. industrierna som bidrar till utsläpp även är del av att skapa de ”goda” reaktionerna. De goda reaktionerna kan ses som ”sidoeffekter” på de onda handlingarna och på det viset knuffar det onda på mot metamorphosis. Exempel på goda reaktioner är att vi har börjat arbeta mer för en hållbar framtid, mer klimattänk och engagemang. Den här typen av sidoeffekter kallar han för *“the hidden emancipatory side effect of global risk”*. Goda handlingar skapar negativa sidoeffekter, exempelvis har vi skapat industrier som utvecklat våra samhällen som i sin tur skapat oförutsedda sidoeffekter, nya risker som t.ex. utsläpp, klimatförändringar och dessa nya

kommer tvinga oss att reagera och ändra våra samhällen och liv igen, alltså gå igenom metamorfos (Beck 2015).

Det finns även en hel del riskforskning som fokuserar på olika aktörer i samhället och vilken roll de har i att skapa, forma och sprida uppfattningar om risk. Van Asselt & Renn (2011) definierar riskstyrning på två sätt: (1) som en kritisk studie av komplexa, interaktiva nätverk där val och beslut tas kring risker samt (2) en uppsättning normativa principer som informerar relevanta aktörer i samhället hur de ansvarsfullt kan hantera risker. Så i de fall när olika aktörer och processer leder till kollektiva och bindande beslut som involverar risker så kallas det för riskstyrning. Van Asselt och Renn (2011) beskriver också hur aktörer börjat kräva att man hanterat risker på olika sätt och vis. Det har lett till att den politiska situationen har förändrats, idag måste både politiken och vetenskapen ta hänsyn till olika andra aktörer i samhället som ifrågasätter hur risker hanteras.

Nowotny, Scott & Gibbons (2001) skriver att samhället och vetenskapen har en närmare utveckling till varandra än tidigare. De skriver att aktörer idag har mer kunskap och därför har möjlighet att delta i skapandet och spridandet av kunskap tillsammans med vetenskapen och politiken (Nowotny, Scott & Gibbons 2001:49). Ett problem som kan uppstå i den här nya situationen är att bedömningsprocessen av risker kan påverkas mer av värderingar ju fler aktörer som är del av den. T.ex. kan det skapas en kultur av rädsla kring ett ämne som gör att viktig kunskap och information hamnar i skuggan. Här har massmedia en stor roll. Viss information och vissa aktörer kan prioriteras och synas mer för att det är mer sensationella och intressanta ur en media aspekt medan annan viktig kunskap och information har svårt att nå ut (Nowotny, Scott & Gibbons 2001).

Kasperson & Kasperson (2005) har utvecklat en teori om varför vissa risker får mer uppmärksamhet än andra. De studerar hur processen ser ut när risker får en kulturell inramning för allmänheten som leder till att vissa risker anses mer viktiga än andra. De argumenterar att olika aktörer kan förstärka eller försvaga vissa aspekter av risker. Aktörerna kan vara allt från forskare, nyhetsmedia, aktivister och opinionsbildare inom vissa sociala grupper. Dessa kan förstärka eller försvaga uppfattningen om risker genom att filtrera information, ge sin egen tolkning av risken och fästa sociala värderingar till informationen för att påverka politik m.m. (Kasperson & Kasperson 2005: 105–7).

Olofsson & Öhman (2009) studerar risk och sårbarhet. I sin studie undersöker de social sårbarhet, d.v.s. vad som gör vissa individer och grupper i samhället mer sårbara för risker. De anser att man måste uppmärksamma att befolkningen är heterogen och ta hänsyn till det i riskhantering för att förebygga att vissa grupper drabbas hårdare än andra. Det finns vissa faktorer, heterogenitetsgrunder, som påverkar hur olika grupper uppfattar risk och hur de beter sig inför och efter olyckor och kriser. De skriver att det är ett återkommande faktum att fattiga, äldre, ensamstående, funktionshindrade, kvinnor och personer som tillhör etniska minoriteter är mer sårbara än andra vid katastrofer och att detta är en ojämlikhet som är inbyggd i samhällsstrukturen (Olofsson & Öhman 2009:266, 267). Olofsson och Öhman argumenterar emot Ulrich Beck (2012:51,65) som skriver att vi idag rör oss ifrån klassamhället eftersom risker idag drabbar alla, om så i olika grad. Olofsson & Öhman (2009) menar att även om klassgränserna är mer otydliga så har de en avgörande roll för människors möjlighet att förbereda sig inför katastrofer och för hur de återhämtar sig efteråt. Det går t.ex. att se att de allra fattigaste i vissa länder också bor i det mest riskfyllda miljöerna (Olofsson & Öhman 2009:267).

3.3 Framing, klimatet och politiska förslag

Definitionen av framing i denna studie utgår från sociologi- och kommunikationsforskning. Begreppet framing tillskrivs Erving Goffman (1974) och hans verk "*Frame analysis: An essay on the organization of experience*". Framing handlar om att analysera hur människor definierar och tolkar sociala sammanhang som de ingår i. Samma situation eller information kan definieras på skilda sätt av olika personer beroende på deras tolkningsramar. Begreppet framing eller inramning beskriver hur vi ständigt ägnar oss åt inramning för att förstå världen (Erving Goffman 1986). Framing kan t.ex. användas av aktörer när de förmedlar kunskap och information. Framing enligt Robert M. Entman:

To frame is to select some aspects of perceived reality and make them more salient in a communication text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation (Entman 1993:52).

Det finns mycket forskning som på olika sätt använt sig av framing eller inramning för att undersöka klimatpolitik. Parag et al. (2011) har studerat framing av politiska förslag och jämfört

dessa tre politiska instrument: energibesättning, koldioxidskatt och personliga utsläppsrätter (Personal carbon allowances, PCA). PCA är ett förslag på ett utsläppshandelssystem på individuell nivå där var och en skulle få eget ansvar för sina egna utsläpp. Deras resultat visar att de framings av politiska förslag som uppmärksammar koldioxid (såsom PCA och koldioxidskatt) har störst effekt för att påverka individers vilja att minska sin energikonsumtion. Studien visar att viss typ av framing av politiska förslag kan skapa mer eller mindre incitament och vilja hos individer att förändra sin energikonsumtion.

Även Mossler et al. (2017) undersöker hur framing av olika typer av klimatproblem påverkar individers vilja att bidra till minskade utsläpp. De testar fem olika politiska framings: klimatförändringar, global uppvärmning, koldioxidutsläpp, luftföroreningar och havssyrning (ocean acidification). Resultatet visar att luftföroreningar som problembeskrivning och framing har störst inverkan på folk. Deras studie visar på effekten av att använda olika framing och möjligheten det skapar att styra eller påverka uppfattningen av en viss fråga (Mossler et al. 2017:63).

Van de Velde et al. (2010) har studerat om negativ eller positiv framing av klimatproblem är mest effektivt för att påverka människors vilja att bidra till prevention och minskning av energi och klimatproblem. De undersöker även vilka socio-demografiska karakteristika och personliga karakteristiska som påverkar hur folk tar emot olika inramningarna av problem med klimatet och energi. Resultatet visar att en positiv inramning när man kommunicerar problem rörande klimatet och energi, d.v.s. när fokus är på möjligheter och lösningar som t.ex. minskad energianvändning och miljövänliga energiresurser, har större effekt för att få människor att vilja bidra till prevention och minskning av energi och klimatproblem. Negativ inramning som understryker allvaret av problemet och de skadliga effekterna är enligt studien mindre effektivt (Van de Velde et al. 2010:5542, 5547).

3.4 Teorins användning i studien

Tidigare forskning visar att riskframing påverkar vad vi ser som risker och hur vi hanterar risker. Den visar även att fler aktörer än bara forskare och politiker har en roll när det kommer till riskhantering i dagens samhälle. De nya aktörerna (alltså de som inte ingår i forskar- och politiksfären) kan använda sig av riskstyrning i media för att påverka vilka risker som uppmärksammas och hur dessa hanteras. Utifrån den här informationen är det intressant att

undersöka och analysera aktörers riskframing av risker kopplade till klimatet i media. Det är också intressant att studera vilka lösningar aktörerna företräder och hur de hänger ihop med deras riskframing. EU-ETS är en viktig del av EU:s klimatpolitik för att hantera koldioxidutsläpp men systemet har fått en del kritik sedan det startades upp. Därför, och eftersom systemet i större avseende inte studerats utifrån sociologiska teorier, är det intressant att undersöka debatten i media kring EU-ETS.

Jag kommer i denna studie analysera fyra svenska aktörers inlägg i debatten om EU-ETS i media och deras riskframing. För att lättare kunna se mönster och analysera aktörernas debattartiklar i media har jag utformat ett analyschema som kommer fungera som analysverktyg och som kommer hjälpa mig att besvara min problemformulering. Frågorna i analyschemat är alltså formade utifrån tidigare forskning, riskteori och framing-teori.

4. Syfte och frågeställningar

4.1 Syfte

Mycket av tidigare forskning kring EU-ETS har fokuserat på de ekonomiska aspekterna och dess effektivitet för att minska koldioxidutsläppen. Det finns även en del forskning kring de etiska aspekterna av systemet. Däremot finns en lucka när det kommer till forskning kring debatten som omger EU-ETS. Det finns heller inte mycket forskning i området som utgår från sociologiska perspektiv. Det finns forskning om klimatpolitik utifrån riskteorier och framing men inte lika mycket specifikt om EU-ETS. Anledningen till att det är en intressant vinkel för att studera EU-ETS är eftersom det kan bidra till kunskap om underliggande antaganden om klimatrisker som leder till att vissa lösningar som t.ex. utsläppshandelssystem prioriteras. Det kan också ge en bild av hur klimatrisker kan ramas in på ett sätt som gynnar eller prioriterar en viss typ av lösningar och intressen. Som tidigare forskning visar finns det idag fler aktörer än forskare och politiker som påverkar hur vi ser på risker och hur vi hanterar dem. FN:s klimatrapport visar att vi har bråttom att minska den globala uppvärmningen för att inte riskera våra och framtida generationers liv (IPCC 2019). Riskstyrning och riskhantering när det kommer till klimatet är således ett mycket relevant och viktigt område att fortsätta studera och analysera inom forskningen.

Jag har valt att göra en fallstudie av Sverige eftersom EU:s utsläppshandelssystem är en stor del av Sveriges klimatpolitik. Ca 37 procent av Sveriges utsläpp är relaterade till utsläppshandelssystemet och systemet är viktigt för att Sverige ska nå sina klimatmål (Naturvårdsverket (2018)). Denna studie kommer analysera debattartiklar rörande EU-ETS från fyra olika svenska aktörer som alla arbetar med klimatfrågor på ett eller annat sätt. Aktörerna är följande: IVL Sveriges Miljöinstitut, Naturvårdsverket, Energiföretagen och Naturskyddsföreningen. Syftet med studien är att, med bakgrund i teorier om risk och framing, analysera hur dessa fyra svenska aktörer ramar in dagens risker och hur deras bild av risker vidare formar deras uppfattning om EU:s utsläppshandelssystem. Den problematik som jag vill undersöka är vilka risker som framstår i debatten om klimatet och EU-ETS, hur dessa risker framställs och hur sambandet ser ut mellan aktörernas framing och deras uppfattning om EU-ETS som lösning på riskerna.

4.2 Frågeställningar

Studiens preciserade frågeställningar:

- Hur ser aktörernas framing av risker ut i debatten om utsläppshandelssystem?
- Hur ser sambandet mellan aktörernas framing av risker och deras uppfattning om EU-ETS ut?

5. Metod och material

5.1 Metod

Ambitionen med den här uppsatsen är att analysera IVL Svenska Miljöinstitutet, Naturvårdsverket, Energiföretagen och Naturskyddsföreningens uppfattning och framställning av risker i debatten om EU-ETS och hur det påverkar deras ståndpunkt gentemot EU-ETS som en lösning på klimatproblem. För att genomföra den här analysen används kvalitativ textanalys som metod, mer specifikt diskursanalys. Uppsatsen är en textanalys eftersom jag genom en närläsning av texterna, om aktörerna och deras ståndpunkt gentemot EU-ETS, vill söka efter innehåll som ligger dold under ytan, underliggande antagande och förutfattade meningar (Esaiasson et al. 2005:233). I en textanalys är fokus på hur texter bidrar till att skapa en bestämd bild av verkligheten och så även i denna studie (Justesen & Mik-Meyer 2011:112, 117). Uppsatsen är en diskursanalys då jag utgår från att språket är en del av att forma verkligheten och jag använder texter för att upptäcka förhållanden som råder inom samhället (Esaiasson et al. 2005:235).

Den vetenskapliga utgångspunkten är socialkonstruktivism. Utifrån det perspektivet är risker sociala konstruktioner som skapas genom människors samspel med varandra. Inom konstruktivism är man intresserad av hur bestämda fenomen konstrueras på ett visst sätt i en viss kontext. Konstruktivistiska analyser syftar ofta till att visa att kategoriseringar av verkligheten som vi ser som givna och naturliga egentligen är konstruktioner som kunde ha varit annorlunda i andra kontexter. I mitt fall går jag in på vad som kategoriseras som en risk i debatten om klimatrisker och varför EU-ETS kategoriseras som en lösning på de problemen. (Justesen & Mik-Meyer 2011:112).

Med hjälp av dessa metoder analyserar jag i denna studie hur IVL Svenska Miljöinstitutet, Naturvårdsverket, Energiföretagen och Naturskyddsföreningen ramar in risker och hur deras bild av dessa risker formar deras uppfattning om EU:s utsläppshandelssystem. Materialet är debattartiklar från digitala media där aktörerna uttalar sig om EU-ETS. Dessa texter kommer jag analysera med hjälp av mitt analyschema som är utformat utifrån tidigare forskning och teorier för att slutligen besvara mina preciserade frågeställningar.

5.2 Material

Eftersom detta är en fallstudie av Sverige har jag undersökt fyra svenska aktörer som på olika sätt arbetar med klimatfrågor och är delaktiga i debatten om EU:s utsläppshandelssystem. Två av aktörerna är statliga myndigheter, IVL Svenska Miljöinstitutet och Naturvårdsverket, varav den senare har ett närmare arbete med specifikt EU:s utsläppshandel. Den tredje aktören är den privata branschorganisationen Energiföretagen och den fjärde är Naturskyddsföreningen, en ideell förening och miljöorganisation. Jag har valt dessa fyra aktörer då de alla arbetar med klimatfrågor, har en ståndpunkt gällande EU-ETS och har varit aktiva i debatten om EU-ETS inom de senaste fyra åren (2016–2019). Jag har medvetet valt aktörer från skilda områden, d.v.s. två statliga aktörer, en privat branschorganisation och en ideell miljöorganisation. De får uppdrag från olika håll, de statliga organisationerna från staten och de andra två aktörerna från sina organisationsmedlemmar vilket gör det intressant att analysera dem och jämföra dem med varandra.

Studien är en textanalys vilket innebär att texter används som underlag för analysen. Mitt textmaterial är debattartiklar från digitala media så när jag skulle göra mitt urval av artiklar sökte jag på aktörernas namn eller på personer som arbetar inom aktörernas verksamhet tillsammans med ord som EU-ETS, EU utsläppshandelssystem och debatt. Sedan valde jag de artiklar som passade in i mina avgränsningar som är att de ska vara debattartiklar från nyhetssidor online, de ska handla om EU-ETS och de ska vara tidsmässigt relevanta artiklar. Mitt material är inte vetenskapliga texter eller artiklar då det jag söker undersöka är hur aktörerna uttalar sig om risker i digitala nyhetsmedia som är tillgängliga för allmänheten, där de kan nå till en bred publik. Tidsramen jag valde för artiklarna är 2016–2019 eftersom jag upptäckte att det skett en del reformer inom systemet som gör att artiklar innan dess mindre relevanta för att se hur aktörerna tycker idag. Det fanns inte ett överflöd av artiklar som passade det jag sökte så därför landade antalet artiklar på 3–4 stycken per aktör. En annan anledning till att jag inte valde att ta in fler aktörer och artiklar är på grund av studiens omfång och tidsram. Dessutom utgår jag från ett socialkonstruktivistiskt perspektiv så jag fokuserar mer på att texterna är exemplariska, d.v.s. särskilt intressanta för att påvisa vissa diskursiva regler eller brytningar inom klimatriskområdet, snarare än representativa (Justesen & Mik-Meyer 2011:112)

5.2.1 Kort beskrivning av aktörerna

I detta stycke beskrivs aktörerna kort, vad deras huvudsakliga uppgift är, vem eller vilka de representerar, hur deras roll ser ut i relation till EU:s utsläppshandelsystem samt vilka artiklar jag kommer använda i min studie. Informationen kommer från aktörernas hemsidor.

IVL Svenska Miljöinstitutet

IVL Svenska Miljöinstitutet är en statlig institution som grundades 1966 av staten och näringslivet. Institutionen bedriver både forskning- och konsultverksamhet. Forskningen är dels samfinansierad av staten och näringslivet och dels anslagsfinansierad genom statliga forskningsorgan, forskningsstiftelser och EU. Deras forskning syftar till att utveckla både Sveriges klimatpolitik och EU-ETS (IVL Svenska Miljöinstitutet 2019).

Artiklar:

- Engström, Stenson. Daniel., & Zetterberg, Lars. (2016, 27 nov). Klimatdebattörer: Företag skrotar inte sina värdepapper. *Svenska Dagbladet*.
- Zetterberg, Lars. (2018, 27 sep). Sveriges klimatpolitik och mål bör breddas. *Svenska Dagbladet*.
- Zetterberg, Lars. (2018, 22 aug). Forskare: Sverige har chans att minska EU:s utsläpp. *Svenska Dagbladet*.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket är en statlig tillståndsmyndighet för miljöfrågor. De vägleder även myndigheter, företag och organisationer som berörs av lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter (handelslagen). Alla de ärenden som rör EU ETS och som förr (fram till 1 jan 2018) skickades till Länsstyrelsen nu skickas till Naturvårdsverket (Naturvårdsverket 2019a).

Artiklar:

- Aktuell hållbarhet. (2019, 07 maj). Ingen utsläppsminskning inom svenska ETS-anläggningar. *Dagens industri*.
- Hannerz, Fredrik., & Nyström, Stefan. (2019, 13 mars). Vifta inte bort utsläppsrätterna – skärp dem i stället. *Ny Teknik*.
- Hederos, Jacob. (2019, 4 april). Växande utsläpp i Sveriges handlande sektor. *Altinget*.

Energiföretagen

Energiföretagen är en branschorganisation som bildades 2016 av medlemmar i Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme. De samlar företag som producerar, distribuerar, handlar och lagrar energi, el, värme och kyla. Deras uppgift är att skapa goda affärsvillkor för sina medlemmar. Eftersom beslut på EU-nivå påverkar svensk lagstiftning som berör branscherna som Energiföretagen representerar så är de aktiva i samhällsdebatten både i Sverige och i EU för att påverka politiken (Energiföretagen 2019).

Artiklar:

- Johannesson, Annika. (2019, 10 april). Energiföretagen Sverige: Regeringens kraftvärmeskatter riskerar storstädernas tillväxt och omställning. *Svenska Dagbladet*.
- Kellberg, Cecilia., & Winnhed, Pernilla. (2017, 27 sep). Det ska svida att släppa ut klimatskadliga gaser till atmosfären. *Altinget*.
- Thornström, Erik., & Winnhed, Pernilla. (2017, 1 nov). Nya skatter slår mot kommuners klimatarbete. *Dagens Samhälle*.
- Winnhed, Pernilla. (2016, 5 sep). EU:s klimatmål borde skärpas. *Altinget*.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen är en ideell förening och Sveriges största miljöorganisation. Föreningen startades 1909 av professorer och andra naturintresserade akademiker. De är aktiva inom klimatdebatten och debatten om EU-ETS. På sin hemsida beskriver de sig så här: ”Vi påverkar politiker, jagar miljöbovar och påverkar lagstiftningen. Vi sätter rampljuset på brinnande miljöfrågor genom rapporter, kampanjer, böcker, debatter, konferenser och ett intensivt pressarbete” (Naturskyddsföreningen 2019).

Artiklar:

- Sandahl, Johanna. (2017, 9 sep). Förorenaren ska betala miljö- och klimatkostnaderna. *Göteborgs-Posten*.
- Sandahl, Johanna. (2016, 06 dec). Flygskatt kan ge pengar till underhåll av tågen. *Svenska Dagbladet*.
- Stiernstedt, Jenny. (2018, 21 mars). Så mycket kostar en resa till Thailand. *Svenska Dagbladet*.
- TT. (2019, 09 juni). Preem vill gå före – miljövännen är kritiska. *Sydsvenskan*.

5.4 Analysschema

Jag kommer använda mig av ett analysschema som verktyg för att analysera mitt material och få svar på mina frågeställningar. Analysschemat består av fyra frågor som ställs till materialet, d.v.s. debattartiklar om EU-ETS från de fyra olika aktörerna. Dessa frågor ska betraktas som empiriska indikatorer på det generella fenomenet som jag är intresserad av, d.v.s. hur aktörerna framställer risker i debatten om klimatet och EU-ETS och hur de vill hantera dessa risker. Frågorna är formade utifrån tidigare forskning och som hjälpmedel för att besvara studiens frågeställningar. Med hjälp av frågorna kommer jag kunna få en bild av aktörernas riskuppfattning samt deras uppfattning om EU:s utsläppshandelssystem som en lösning på klimatproblem. Jag har anammat ett öppet förhållningssätt till svaren på frågorna, det betyder att svaren på frågorna avgörs beroende på vad jag hittat i materialet (Esaiasson et al. 2005:240).

Analysschema:

1. Vad är huvudkontentan i texterna?
2. Vilken typ av problem eller risker som är relaterade till EU-ETS lyfter aktörerna i texterna?
3. Vilka argument använder aktörerna för eller emot EU ETS?
4. Hur ser aktörernas riskframing ut och går det att urskilja en koppling mellan deras riskframing och deras ståndpunkt gentemot EU-ETS?

6. Resultat och analys

Nedan svara jag på frågorna från mitt analyschema i nummerordning. Alla frågorna besvaras utifrån innehållet i de utvalda artiklarna och jag jämför de olika aktörernas likheter och olikheter i svaren. Första frågan (6.1) fungerar som en kort sammanfattning av artiklarnas huvudsakliga kontenta så därför går jag igenom artiklarna var för sig där. Den andra frågan (6.2) besvarar jag tematiskt. Den sista frågan bygger på de andra frågorna och är svaret på mina preciserade frågeställningar.

6.1 Vad är huvudkontentan i artiklarna?

Det som samtliga artiklar har gemensamt är att de är alla digitala debattartiklar som handlar om EU-ETS och de skrevs mellan åren 2016–2019. Nedan följer en kort beskrivning av huvudkontentan i aktörernas artiklar som används i denna studie.

IVL Svenska Miljöinstitutet

IVL Svenska Miljöinstitutet argumenterar i artiklarna ”Forskare: Sverige har chans att minska EU:s utsläpp” och ”Sveriges klimatpolitik och mål bör breddas” för förbättringar som bör göras inom EU-ETS. De diskuterar vilken roll Sveriges klimatpolitik har för EU:s klimatpolitik och att Sverige har chans att utveckla en samlad strategi för att reducera utsläpp inom EU-ETS (Zetterberg 2018, 22 aug; Zetterberg 2018, 27 sep). I debattartikeln ”Företag skrotar inte värdepapper” argumenterar Lars Zetterberg från IVL tillsammans med Daniel Engström Stenson från Fores, om varför det är bättre att fortsätta utveckla EU-ETS istället för att ersätta det med nationella lösningar (Engström Stenson & Zetterberg 2016, 27 nov).

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket argumenterar i sin artikel ”Vifta inte bort utsläppsrätterna – skärp dem istället” liksom, IVL Svenska Miljöinstitutet, för EU-ETS som åtgärd för att minska utsläppen men menar även att systemet måste skärpas om det ska kunna uppnå långsiktiga mål (Hannerz & Nyström 2019, 13 mars). I artikeln ”Ingen utsläppsminskning inom svenska ETS-anläggningar” och artikeln ”Växande utsläpp i Sveriges handlande sektor” berättar Naturvårdsverket att vi kan se en kraftig minskning av utsläppen från kolkraftverk på kontinenten men att svenska anläggningar som ingår i EU-ETS i princip inte förändrat sina utsläpp sedan 2013. De

argumenterar att Sveriges utsläpp behöver minska i alla sektorer och i linje med Parisavtalet och svenska klimatmålen (Aktuell Hållbarhet 2019, 07 maj; Hederos 2019, 4 april).

Energiföretagen

I artikeln ”EU:s klimatmål borde skärpas” skriver Pernilla Winnhed från Energiföretagen att EU-kommissionens klimatmål och förslag om att minska utsläppen med 40 procent fram till 2030 inte är tillräckligt för att uppnå Parisavtalets mål om max 1,5 grader temperaturökning. Hon argumenterar för en skärpning av EU:s klimatmål (Winnhed 2016, 05 sep). Även i artikeln ”Det ska svida att släppa ut klimatskadliga gaser i atmosfären” argumenterar Energiföretagen för EU-ETS som det mest kostnadseffektiva sätt att styra investeringar mot mer förnybar och koldioxidneutral energiproduktion och kritiserar samtidigt att det idag finns ett gigantiskt överskott av utsläppsrätter på marknaden. De argumenterar i artikeln för att minska användningen av fossila bränslen och att EU-ETS måste vara lika ambitiöst som andra styrmedel såsom t.ex. energieffektiviseringsinsatser och stöd till förnybar energi (Kellberg & Winnhed 2017, 27 sep). I artiklarna ”Nya skatter slår mot kommuners klimatarbete” och ”Energiföretagen Sverige: Regeringens kraftvärmeskatter riskerar storstädernas tillväxt och omställning” kritiserar Energiföretagen stora skattehöjningar inom EU-ETS. I artikeln från 2017 argumenterar de att skattehöjningarna på avfallsförbränning, kväveoxidskatt och koldioxidskatt på el- och värmeproduktion inom EU-ETS är för stora då dessa pengar behövs för investering av utsläppsminskande åtgärder (Thornström & Winnhed 2017, 01 nov). I artikeln från 2019 argumenterar de att höjningen av kraftvärmeskatterna på anläggningar inom EU-ETS är ansvarslös då den är för höga och har för kort framförhållning (Johannesson 2019, 10 april).

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen kritiserar i sina artiklar EU-ETS effektivitet och resultat. Johanna Sandahl, ordförande i Naturskyddsföreningen, kritiserar i artikeln ”Preem vill gå före – miljövänner är kritiska” att Preems oljeraffinaderi på Bohusläns kust vill bygga ut. Utbyggnaden skulle innebära att bolaget kan ta bättre hand om miljöfarlig tjockolja men samtidigt kan det innebära att deras utsläpp av koldioxid fördubblas. Naturskyddsföreningen var en av aktörerna som överklagade när en miljödomstol sa ja till Preems utbyggnads planer. Miljödomstolen tog inte ställning till utsläppen av koldioxid eftersom dessa ska hanteras genom EU-ETS men Naturskyddsföreningen anser att handelssystemet inte fungerar tillräckligt (TT 2019, 09 juni).

I artikeln ”Flygskatt kan ge pengar till underhåll av tågen” argumenterar Johanna Sandahl för att vi måste få bukt med den ständigt ökande utsläppskurvan från flyget i Sverige och istället generera mer resurser till andra färdmedel. Hon är kritisk till att endast förlita sig på internationella regleringar som EU-ETS och FN:s ICAO för att minska flygutsläppen och skriver att EU-ETS har många tillkortakommanden som exempelvis att endast resor inom EU räknas för flygets del i utsläppshandeln (Sandahl 2016, 06 dec). Även i artikeln ”Förorenaren ska betala miljö- och klimatkostnaderna” (Sandahl 2017, 09 sep) kritiserar Johanna Sandahl EU-ETS som enda lösningen för att minska flygutsläppen och argumenterar för ”en palett av åtgärder” som t.ex. EU-ETS, flygskatt, landningsavgifter m.m. I artikeln ”Så mycket kostar en resa till Thailand – egentligen” kritiserar hon även de låga priserna inom flygbranschen (Stiernstedt 2018, 21 mars).

6.2 Vilken typ av problem eller risker som är relaterade till EU-ETS lyfter aktörerna i artiklarna?

Något som blev tydligt i genomgången av artiklarna är att de risker som togs upp i debatten om EU-ETS inte främst handlar om klimatet eller miljön utan de talas mest om risker som har att göra med ekonomiska förluster, minskad konkurrenskraft, risker för industrierna och risker som kan påverka den europeiska handelsmarknaden. Jag tar nedan tematiskt upp fem olika riskområden som jag kunnat urskilja i artiklarna.

Risk för ekonomiska förluster och marknadsrisker

IVL Svenska Miljöinstitutet och Energiföretagen tar upp risker för energiföretag, kommuner och industrier. I debattartikeln ”Klimatdebattörer: Företag skrotar inte värdepapper” (Engström Stenson & Zetterberg 2016, 27 nov) skriver IVL att om inte EU-ETS får stöd av företagen så finns risk att systemet inte kommer utvecklas och i värsta fall kan systemet läggas ner och ersättas av något som, ur industrins ögon, blir sämre. Energiföretagen kritiserar olika höjningar av skatter som är tänkta att bidra till att snabbare uppnå klimatmålen men som Energiföretagen anser riskerar att skapa motsatt effekt samt att det är negativt ekonomiskt. Citat ur artikeln ”Nya skatter slår mot kommuners klimatarbete”:

Idag presenteras en statlig utredning med förslag på tre olika skatter på förbränning, som enligt direktiven ska bidra till ”en mer resurseffektiv och giftfri

avfallshantering”. Utredningen visar dock tydligt att skatteförslagen inte bidrar till att nå miljömålen. Förslagen får snarast motsatt effekt och innebär dessutom stora negativa ekonomiska konsekvenser för energiföretag, kommuner och industrier” (Thornström & Winnhed 2017, 01 nov). År 2019 presenterade regeringen i sin vårandringsbudget bl.a. en stor höjning av kraftvärmeskatterna på anläggningar inom EU-ETS och detta säger Energiföretagen om det i artikeln från 2019: ”Vi är mycket förvånade över att regeringen har drivit igenom detta trots våra varningar för konsekvenserna för elförsörjningen i Sveriges storstäder. Det känns faktiskt ansvarslöst. Förslaget riskerar både tillväxt och omställning” samt ”Elförsörjningen i våra storstäder kommer att gå från ansträngd till akut hotad och utsläppen kommer att öka när el behöver importeras från andra länder med fossilbaserad elproduktion (Johannesson 2019, 10 april).

IVL skriver att utsläppen måste minskas men att det samtidigt är viktigt att marknadsrisker hanteras i den processen (Zetterberg 2018, 22 aug; Zetterberg 2018, 27 sep). De nämner även risken för ekonomiska förluster, att svenska företag går miste om ekonomisk vinning i framtiden om de skrotar utsläppsrätterna.

Det borde ligga i svenska företags intresse att minska antalet utsläppsrätter i EU ETS och på så vis göra så att systemet driver utsläppsminskningar. Inte genom att annullera redan utdelade rätter utan -genom att begränsa den framtida tilldelningen och därmed den totala volymen utsläppsrätter. Därtill kommer sådana reformer öka värdet på utsläpps-rätter, så om de svenska industrierna fortfarande vill sälja dem, kommer de att vara mer värda (Engström Stenson & Zetterberg 2016, 27 nov).

Naturvårdsverket skriver också att det är viktigt att minska utsläppen för att kunna hantera klimatförändringarna och att detta bör ske främst genom EU-ETS. De menar att klimatfrågan och EU-ETS är centrala för näringslivet (Hannerz & Nyström 2019, 13 mars)

Även naturskyddsföreningen tar upp ekonomiska risker men till skillnad från de andra aktörerna är det inte industrin, marknaden eller näringslivets ekonomiska förluster de skriver om som en risk utan de kritiserar snarare att vissa sektorer som flyget kommer undan för billigt i EU-ETS. I artikeln ”Så mycket kostar en resa till Thailand – egentligen” kritiserar Johanna Sandahl, ordförande för Naturskyddsföreningen, de låga priserna inom flygbranschen samt att inrikesflyg ingår i EU-ETS men att 82 procent av resorna häre gratis tilldelning. Hon kritiserar

även att priserna för utsläppsrätter är låga (Stiernstedt 2018, 21 mars). I artikeln ”Flygskatt kan ge pengar till underhåll av tågen” argumenterar Johanna Sandahl för att vi måste få bukt med den ständigt ökande utsläppskurvan från flyget i Sverige och istället generera mer resurser till andra färdmedel som t.ex. tåget. Hon menar att flyget har stora utsläpp som påverkar klimatet och hon är kritisk till att endast förlita sig på internationella regleringar som EU-ETS och FN:s ICAO då de inte tar med hela flygets utsläpp och inte får bukt med utsläppen (Sandahl 2016, 06 dec). Citat från artikeln: ”*Och ETS-systemet har många tillkortakommanden; exempelvis räknas endast resor inom EU för flygets del i utsläppshandeln*” (Sandahl 2016, 06 dec). Även i artikeln ”Förorenaren ska betala miljö- och klimatkostnaderna” kritiserar Johanna Sandahl EU-ETS som enda lösningen för att minska flygutsläppen och argumenterar för en palett av åtgärder som t.ex. EU-ETS, flygskatt, landningsavgifter m.m. (Sandahl 2017, 09 sep).

Risk att systemet inte är tillräckligt effektivt för att minska utsläppen och uppnå nationella och internationella mål om utsläpp

Både IVL Svenska Miljöinstitutet och Naturskyddsföreningen nämner att risken att systemet inte är tillräckligt effektivt. IVL skriver att om Sverige inte tar chansen att minska sitt utsläpp ytterligare genom att ta med den handlande sektorn så finns risk för mindre effektivitet i minskningen av utsläpp (Zetterberg 2018, 22 aug; Zetterberg 2018, 27 sep). Naturskyddsföreningen tar upp riskerna med att inte ha striktare åtgärder gentemot flygutsläpp i EU-ETS och att det gör systemet ineffektivt för att minska flygutsläpp (Sandahl 2016, 06 dec; Stiernstedt 2018, 21 mars). De menar att det har stor påverkan på klimatet: ”*De klimateffekter som flyget har på hög höjd, med utsläpp av kväveoxid och vattenånga, ingår inte i EU-ETS trots att det står för hälften av flygets klimatpåverkan*” (Sandahl 2016, 06 dec).

Energiföretagen skriver i artikeln ”EU:s klimatmål borde skärpas” om risken att EU kommissionens förslag att minska utsläppen med 40 procent fram till år 2030 för att uppnå EU:s klimatmål inte är tillräckligt för att uppnå Parisavtalets mål om en global temperaturökning på max 1,5 grader (Winnhed 2016, 05 sep). Energiföretagen anser att EU-målen borde skärpas och att översyn borde införas var femte år.

Energiföretagen anser också att både utsläppshandelssystemet och regleringen av utsläpp i den icke-handlande sektorn behöver anpassas till Parisavtalets 5-åriga översynsplan. Översynen syftar bland annat till att stämma av hur världens samlade

åtaganden för utsläppsminskningar ligger till i förhållande till den globala temperaturökningen (Winnhed 2016, 05 sep).

Även naturvårdsverket nämner risk att inte uppnå klimatmål men inom Sveriges klimatpolitik. I artiklarna ”Ingen utsläppsminskning inom svenska ETS anläggningar” och ”Växande utsläpp i Sveriges handlande sektor” står det om att utsläppen inom EU-ETS minskat med 4 procent år 2018 jämfört med året innan men att svenska anläggningar som ingår i EU-ETS inte har minskat sina utsläpp sedan 2013 (Aktuell Hållbarhet 2019, 07 maj; Hederos 2019, 4 april).

Utsläppen i Sverige behöver minska i linje med både Parisavtalet och de svenska klimatmålen. Då behöver utsläppen gå ner i alla sektorer. EU:s utsläppshandel bygger på logiken att utsläppen åtgärdas där de är billigast, och vi ser nu en kraftig minskning av utsläppen från kolkraft på kontinenten. Det är bra, men utsläppen i svenska delen av systemet behöver också minska (Hederos 2019, 4 april).

Risk att nationella åtgärder går framför EU:s gemensamma klimatpolitik

IVL Svenska Miljöinstitutet tar upp risken att länderna inom EU-ETS ska välja nationella åtgärder framför EU:s gemensamma politik, EU-ETS, för att minska utsläppen. EU:s nya målförslag för energieffektivisering riskerar att ytterligare sänka priset på utsläppsrätter med 35 procent och att det skapar risk att fler länder väljer nationella åtgärder framför EU:s gemensamma klimatpolitik.

Att det verkligen svider att släppa ut klimatskadliga gaser till atmosfären är det enda långsiktiga sättet att säkerställa att det istället lönar sig att investera i fossilfri teknik, och på sikt klara av att möta klimatutmaningarna. Om vi inte tar chansen nu när direktivet är uppe för förhandling, så kommer det att dröja åtskilliga år till nästa tillfälle och då är risken att flera länder ha tagit steget från en gemensam klimatpolitik till mer nationell inriktning. Något ingen är betjänt av, allra minst klimatet (Engström Stenson & Zetterberg 2016, 27 nov).

Risk att EU-ETS inte skapar incitament för förändringar som t.ex. investering i ny teknik och

Energiföretagen argumenterar att överskott och sänkta priser på utsläppsrätter är ett problem som måste åtgärdas för annars är risken att det inte blir lönt för industrier att investera i ny teknik och utsläppsminskande åtgärder. De skriver att EU:s nya förslag till mål för

energieffektivisering riskerar att ytterligare sänka priset på utsläppsrätter med 35 procent (Kellberg & Winnhed 2017, 27 sep). Även forskare från IVL Svenska Miljöinstitutet skriver att om utsläppsrätternas priser fortsätter pressas ner finns risk att det inte skapar tillräckligt med incitament för att investera i utsläppsminskningar (Zetterberg 2018, 22 aug; Zetterberg 2018, 27 sep).

Klimat- och miljörisker

Naturvårdsverket skriver i artikeln ”Vifta inte bort utsläppsrätterna” ut klimatrisker som extremväder (torka, översvämning och svår kyla) och att det vi ser idag av klimatförändringar troligen bara är början. De skriver vidare att det är viktigt att säkra finansiering för teknikutveckling men att det samtidigt inte ska betyda att vi viftar bort möjligheten att utnyttja EU-ETS (Hannerz & Nyström 2019, 13 mars).

Naturskyddsföreningen har i alla sina artiklar stort fokus på klimatrisker och riskerna med ökade utsläpp. I artikeln ”Preem vill gå före – miljövänner är kritiska” kritiserar Naturskyddsföreningen att bolag som Preem vill bygga ut sina verksamheter vilket riskerar att dubblera deras koldioxidutsläpp. Naturskyddsföreningen vill inte att raffinering av fossil råolja till bränslen ska ske överhuvudtaget då den processen leder till mer utsläpp av koldioxid och är dålig för miljö och klimat. De menar också att EU-ETS inte fungerar tillräckligt bra för att minska utsläpp (TT 2019, 09 juni). I artiklarna ”Flygskatt kan ge pengar till underhåll av tågen” (Sandahl 2016, 06 dec), ”Förorenare ska betala miljö- och klimatkostnaderna” (Sandahl 2017, 09 sep) och ”Så mycket kostar en resa till Thailand - egentligen” (Stiernstedt 2018, 21 mars) skriver Johanna Sandahl från Naturskyddsföreningen om riskerna med att inte ha mer strikta åtgärder mot flygutsläppen och att man bör använda fler lösningar än EU-ETS för att lyckas minska flygutsläppen. Hon fokusera i dessa artiklar främst på riskerna med flygets stora negativa påverkan på klimatet. *”De klimateffekter som flyget har på hög höjd, med utsläpp av kväveoxid och vattenånga, ingår inte i EU ETS trots att det står för hälften av flygets klimatpåverkan”* (Sandahl 2016, 06 dec).

6.3 Vilka argument använder aktörerna för eller emot EU ETS?

I de artiklar och texter som denna studie undersöker är det tydligt att ingen av aktörerna är helt emot EU-ETS. De är alla för systemet men samtliga vill se någon form av utveckling eller reform av systemet. IVL Svenska Miljöinstitutet, Naturvårdsverket och Energiföretagen är

tydligt för EU-ETS men alla tre aktörerna anser att systemet måste skärpas och har olika åsikter om hur det borde gå till. Naturskyddsföreningen är mer kritisk mot EU-ETS än de andra aktörerna men stöttar ändå systemet om de skulle göra reformer för förbättring.

IVL Svenska Miljöinstitutet är för EU men argumenterar för vidare utveckling av EU-ETS. I artikeln ”Klimatdebattörer: Företag skrotar inte värdepapper” argumenterar IVL svenska miljöinstitutet för EU-ETS och för att minska antalet utsläppsrätter i EU-ETS men de understryker att de bör ske genom politiska beslut, inte genom nationella åtgärder som t.ex. att företag ska skrota sina utsläppsrätter. De anser att EU-ETS borde vara de som driver utsläppsminskningar (Engström Stenson & Zetterberg 2016, 27 nov). När artiklarna ”Forskare: Sverige har chans att minska EU:s utsläpp” och ”Sveriges klimatpolitik och mål bör breddas” skrivs har det hunnit ske en reform av EU-ETS där det bl.a. infördes en mekanism för att automatiskt annullera överskott av utsläppsrätter vilket IVL skriver ha stärkt utsläppshandeln. De skriver då istället att kompletterande nationella styrmedel kan få en tydlig klimatnytta och att Sverige även bör inkludera utsläppen från den handlande sektorn i sin nationella klimatpolitik och i de svenska klimatmålen för att utsläppen ska minska ändå snabbare (Zetterberg 2018, 22 aug; Zetterberg 2018, 27 sep). De har dock fortfarande förslag över hur systemet kan stärkas ytterligare bl.a. anser de att det bör införas ett minipris (prisgolv) för utsläppsrätter och att man behåller överföringstakten som gäller mellan år 2019 och 2030, d.v.s. att 24 procent av överskotten av utsläppsrätter kommer överföras till reserven (och merparten ska annulleras), även efter år 2030 (Zetterberg 2018, 22 aug).

Naturvårdsverket är tydligt för EU-ETS och utgör tillsammans med Energimyndigheten stöd till regeringskansliet i arbetet med att utveckla systemet. I artikeln ”Vifta inte bort utsläppsrätterna – skärp dem i stället” skriver Naturvårdsverket att: ”*systemet för handel med utsläppsrätter är det mest kostnadseffektiva och teknikneutrala styrmedel vi har för minskade utsläpp - men det måste skärpas*” (Hannerz & Nyström 2019, 13 mars). De argumenterar för att klimatfrågan är en viktig fråga för näringslivet och att de efterfrågat politiskt agerande för att sätta ett pris på utsläppen och ett marknadsbaserat styrmedel som fungerar ihop med näringslivets logik vilket stämmer väl in på EU-ETS. De presenterar i artikeln tankar om hur ”*stärkt och kostnadseffektiv klimatpolitik kan kombineras med bibehållen svensk konkurrenskraft*” (Hannerz & Nyström 2019, 13 mars).

I artikeln ”Växande utsläpp i Sveriges handlande sektor” skriver Naturvårdsverket att de är glada att utsläppsminskningen ser ut att ta fart och speciellt inom kolkraft (Hederos 2019, 4 april). Även i artikeln ”Ingen utsläppsminskning inom svenska ETS-anläggningar” tas den positiva utsläppsminskningen inom EU-ETS också upp men det är också stort fokus på att svenska anläggningar inom EU-ETS knappt förändrat sina utsläpp sedan 2013 (Aktuell Hållbarhet 2019, 07 maj). Fredrik Hannerz från Naturvårdsverket säger: *”Vi ser nu en kraftig minskning av utsläppen från kolkraft på kontinenten. Det är bra, men utsläppen i svenska delen av systemet behöver också minska”* (Aktuell Hållbarhet 2019, 07 maj).

I Energiföretagens fyra artiklar är de för EU-ETS som styrmedel men också starkt för att systemet måste förbättras och utvecklas. I artiklarna ”EU:s klimatmål borde skärpas” och artikeln ”Det ska svida att släppa ut klimatskadliga gaser till atmosfären” skriver de att utsläppshandelsystemet behöver skärpa utsläppsminskningstakten, se över den icke-handlande sektorn och skapa mer balans mellan utbud och efterfrågan på marknaden för utsläppsrätter (Winnhed 2016, 05 sep; Kellberg & Winnhed 2017, 27 sep). Citat från artikeln ”Det ska svida att släppa ut klimatskadliga gaser till atmosfären:

Nu måste vi kraftsamla för att åtgärda de problem som finns i det europeiska utsläppshandelssystemet. Att det verkligen svider att släppa ut klimatskadliga gaser till atmosfären är det enda långsiktiga sättet att säkerställa att det istället lönar sig att investera i fossilfri teknik, och på sikt klara av att möta klimatutmaningarna. Om vi inte tar chansen nu när direktivet är uppe för förhandling, så kommer det att dröja åtskilliga år till nästa tillfälle och då är risken att flera länder ha tagit steget från en gemensam klimatpolitik till mer nationell inriktning. Något ingen är betjänt av, allra minst klimatet (Kellberg & Winnhed 2017, 27 sep).

I artiklarna ”Nya skatter slår mot kommuners klimatarbete” och ”Energiföretagen Sverige: Regeringens kraftvärmeskatter riskerar storstädernas tillväxt och omställning” kritiserar Energiföretagen olika införda skatter inom EU-ETS som enligt dem innebär för stora kostnader för branscherna och kommunerna vilket i sin tur kommer leda till att det inte blir lönsamt att satsa på att investera i utsläppsminskande åtgärder och nya tekniker (Thornström & Winnhed 2017, 01 nov; Johannesson 2019, 10 april). I artikeln från 2019 skriver Energiföretagen:

Energibranschen har vid flera tillfällen pekat på konsekvenserna av att införa så stora kostnadsökningar utan framförhållning, och utan möjlighet för branschen att ställa om på ett tryggt sätt. Den "gröna skatteväxlingen" ska skynda på omställningen till ett hållbart samhälle och minska utsläppen av växthusgaser, istället blir effekterna de motsatta. Elförsörjningen i våra storstäder kommer att gå från ansträngd till akut hotad och utsläppen kommer att öka när el behöver importeras från andra länder med fossilbaserad elproduktion (Johannesson 2019, 10 april).

I artikeln "Preem vill gå före – miljövännen är kritiska" kritiserar Naturskyddsföreningen att Preem, som är del av EU-ETS, vill bygga ut sin verksamhet vilket skulle leda till större koldioxidutsläpp. De kritiserar generellt bolag som arbetar med raffinering av fossil råolja till bränslen och anser att EU:s handelssystem fungerar dåligt för att minska utsläpp av koldioxid (TT 2019, 09 juni).

I artiklarna "Flygskatt kan ge pengar till underhåll av tågen", "Förorenaren ska betala miljö- och klimatkostnaderna" och "Så mycket kostar en resa till Thailand - egentligen" argumenterar naturskyddsföreningen för att använda fler åtgärder än EU-ETS mot utsläpp, speciellt mot flygutsläppen eftersom EU-ETS inte är tillräckligt effektivt (Sandahl 2016, 06 dec; Sandahl 2017, 09 sep; Stiernstedt 2018, 21 mars) Ur artikeln från 2016:

Och ETS-systemet har många tillkortakommanden; exempelvis räknas endast resor inom EU för flygets del i utsläppshandeln. De klimateffekter som flyget har på hög höjd, med utsläpp av kväveoxid och vattenånga, ingår inte i EU ETS trots att det står för hälften av flygets klimatpåverkan. Sådana utsläpp sker oavsett om vi tankar planen med flygfotogen eller biobränslen. Dessutom har EU:s system för handel med utsläppsrätter havererat, marknaden flödar över av utsläppsrätter (Sandahl 2016, 06 dec).

Ur artikeln från 2017:

De andra förslagen, utsläppsreglering via FN:s ICAO eller via EU:s utsläppshandel ETS, omfattar vare sig flygets hela utsläppsproblem eller fungerar tillbörligt. Allt detta behövs också, men det räcker absolut inte som enskilda svar på problemet (Sandahl 2017, 09 sep).

Ur artikeln från 2018:

Flyget är i dag undantaget koldioxidskatt och energiskatt. Inrikesflyget ingår i EU:s system för utsläppshandel, EU-ETS, men hela 82 procent av resorna har gratis tilldelning. Därtill är priserna för utsläppsrätter låga. Branschen betalar heller ingen moms för utrikes resor. Inrikes ligger den på 6 procent, i nivå med andra transportmedel (Stiernstedt 2018, 21 mars).

Sammanfattning: IVL Svenska Miljöinstitutet, Energiföretagen och Naturvårdsverket är tydligt för systemet men alla anser också att systemet för skärpas och fortsätta utvecklas. Naturvårdsverket är den aktör som är tydligast för EU-ETS i artiklarna. Naturskyddsföreningen skriver inte rakt ut någonstans att de är emot systemet men de är mer kritiska än de andra aktörerna i sina artiklar och förespråkar fler åtgärder än EU-ETS.

6.4 Hur ser aktörernas riskframing ut och går det att urskilja en koppling mellan deras riskframing och deras ståndpunkt gentemot EU-ETS?

Svaren på ovanstående frågor visar tydligt att de aktörer med en nära koppling till EU-ETS i sitt arbete, IVL Svenska Miljöinstitutet, Naturvårdsverket och Energiföretagen, även har en mer positiv inställning till systemet. De är alla kopplade till staten, industrin, näringslivet och marknaden och har därför intresse av ett marknadsbaserat styrmedel som EU-ETS som åtgärd för att minska utsläppen och det är därför inte förvånande att de förespråkar EU-ETS. Naturvårdsverket är starkast för EU-ETS och har även den mest direkta arbetskopplingen till systemet. De anser precis som de andra aktörerna att systemet måste utvecklas men deras framing är väldigt positiv mot EU-ETS även i sin kritik och när de talar om risker och det negativa som t.ex. att Sverige inte minskat sina utsläpp inom EU-ETS sedan 2013 så understryker de även det positiva med att utsläppen inom hela systemet minskat.

Resultatet visar att det finns flera olika typer av risker som tas upp i debatten om klimatet och EU-ETS. De risker jag urskilt i texterna är kopplade till ekonomi, marknaden, effektivitet, möjlighet att uppnå klimatmål, valet mellan nationella åtgärder mot utsläpp och EU-ETS, incitament för att investera i utsläppsminskande åtgärder samt klimat- och miljö. IVL Svenska Miljöinstitutet och Energiföretagen har främst fokus på marknadsrisker, ekonomiska risker och på företag och industrier. För dem är EU-ETS en lämplig åtgärd för att minska utsläppen och

samtidigt göra det lönt för industrier att investera i ny teknik och utsläppsminskande åtgärder. Bägge anser att systemet bör utvecklas och förbättras och nämner att det annars finns risk att fler länder väljer nationella åtgärder istället och att hela EU-ETS kan upplösas i värsta fall. Naturskyddsföreningen är som tidigare nämnt inte helt emot systemet men de skiljer sig ändå från de andras riskframing där risker för marknaden, ekonomin och industrier gäller. Deras riskframing är mer tydligt kritisk mot EU-ETS effektivitet för att minska utsläppen. De nämner i flera artiklar att systemet inte är tillräckligt, att det måste reformeras och mycket fokus ligger på riskerna med att inte göra mer åt flygets utsläpp, som de anser har en väldigt stor påverkan på klimatet. De är inte helt emot EU-ETS men de förespråkar att även använda andra åtgärder för att få bukt med utsläppen.

7. Slutsats och diskussion

Resultatet visar att det finns flera risker som tas upp i debatten om klimatet och EU-ETS. Ekonomisk och marknads inriktad framing av risker är vanligast av de fyra aktörernas framing i debatter om EU-ETS i media. Det visar att aktörernas olika intressen påverkar deras framing av risker, d.v.s. vilka risker de uppmärksammar och hur de uppmärksammar dem. IVL Svenska Miljöinstitutet, Energiföretagen och Naturvårdsverket har alla arbete som är nära kopplat till EU-ETS och de har alla ekonomiska och marknadsbaserade intressen som gör att de gynnas av ett marknadsbaserat styrmedel, likt EU-ETS, som åtgärd mot utsläppen. Detta resultat går i linje med Michel Foucaults (Arnoldi 2009) idé om governmentality och Vann Asset och Renns (2011) teori om riskstyrning. Aktörerna använder en riskframing i sina debattartiklar som uppmärksammar risker, problem och lösningar som gynnar deras egna intressen och verksamheter.

Vi lever i ett samhälle med många marknadsbaserade aktörer och som Van Asset & Renn (2011) och Nowotny, Scott & Gibbson (2001) skriver så har aktörer fått en större makt att påverka när det kommer till beslut rörande risker. Det finns många aktörer som är beroende av att marknaden inte förändras till deras nackdel och om alla dessa likt IVL Svenska Miljöinstitutet, Energiföretagen och Naturvårdsverket förespråkar en viss typ av lösningar i mediedebatten så kan det ha en stor påverkan på de som läser och vidare på hela samhället. De socialt konstruerade risker som skrivs ut och förstärks gång på gång i media blir tillslut verkligheten.

Naturskyddsföreningen var i sina artiklar mer fokuserade på att öka minskningen av utsläppen genom att inte stötta och göra undantag för industrier som Preem eller utsläppsområden som flyget. Deras framing handlade mer om risken att inte hinna minska utsläppen tillräckligt snabbt och att de med stora utsläpp inte ska komma undan bara för att det gynnar marknaden. De har ingen direkt arbetskoppling till EU-ETS utom att de är delaktiga i debatten i media om systemet så de har inte intresse av att förespråka systemet som de andra aktörerna.

Det är intressant att klimatrisker inte har en större plats i debatten om klimatet och klimatpolitik. Ett annat intressant perspektiv som inte tas upp i någon av artiklarna är vilka grupper i samhället som skulle drabbas hårdast av riskerna från klimatförändringarna. Olofsson & Öhmans (2009) studie om social sårbarhet och risker visar att vissa grupper är mer sårbara än andra i samhället

och dessa grupper drabbas hårdast vid t.ex. katastrofer, vilket är en av riskerna som FN:s klimatrapport nämner om vi inte lyckas minska utsläppen och den globala uppvärmningen. Varför finns inte detta perspektiv med i debatten? Med det perspektivet skulle klimatfrågan och klimatpolitik även kunna ses som en klassfråga. Som Nowotny, Scott & Gibbson (2001) skriver kan information i massmedia leda till att viss information syns mer och prioriteras medan annan information kan hamna i skuggan och ha svårt att nå ut och kanske är det så med det sociala perspektivet i den här frågan.

Studiens resultat stärker tidigare forskning som visar att riskframing påverkar hur vi hanterar risker. När det kommer till klimatrisker kan vissa typer av framing framställa risker på ett visst sätt, framhäva och prioritera vissa risker framför andra samt påverka vilken typ av lösning vi söker på problemet. När aktörernas talar om risker i debatten om EU-ETS framställer flera av aktörerna risker som har med ekonomi eller marknaden att göra. Alla aktörerna ser det också som en risk att systemet inte är tillräckligt effektivt för att minska utsläppen men att om det utvecklas och stärks kommer det bli bättre. Ingen av aktörerna förutom Naturskyddsföreningen föreslår att se på andra åtgärder som inte nödvändigtvis är marknadsbaserade och ingen av aktörerna tar upp riskerna för de mest sårbara grupperna i samhälle om EU-ETS inte skulle visa sig vara tillräckligt effektivt. Detta tyder på att aktörernas intressen styr deras framing av risker i debatten om EU-ETS och att vissa risker och åtgärder uppmärksammas mer än andra när det kommer till klimatrisker.

Den viktigaste utmaningen med studien har varit att analysera och tolka materialet utan att lägga in egna värderingar. Forskarrollen är väldigt viktigt i en studie som denna där svaren på frågeställningarna inte nödvändigtvis är det enda korrekta svaren utan snarare ett exempel på hur det går att tolka materialet utifrån vissa teorier. För att undvika att ta in egna värderingar och för att vara transparent i uppsatsen har jag använt mig av mina analyschemafrågor som bygger på tidigare forskning för att analysera materialet och i slutsatsen reflekterar jag över resultatet i relation till tidigare forskning och teorier. En annan utmaning var materialet, det var inte så lätt som jag till en början tänkt att hitta aktörer som har fler artiklar som handlar om EU-ETS och som stämmer in på mina avgränsningar. Jag har också fått reflektera över webbkällorna som jag använt och om de är tillräckligt legitima för att använda i den här studien. Jag kom fram till att dom är det då min tanke inte har varit att undersöka fakta utan jag är intresserad av att studera hur aktörerna faktiskt uttrycker sig i digital nyhetsmedia med en bred publik. Då passar mitt material bra.

Att studera riskstyrning och riskhantering när det kommer till klimatfrågan är viktigt då det kan ha en direkt påverkan på våra liv och hela jorden i framtiden. Jag anser att den här studien har bidragit till diskussionen och debatten om klimatrisker och EU-ETS som åtgärd. Under min studie har jag insett att det behövs mer forskning om riskstyrning av aktörer inom klimatpolitiken. Ett förslag för vidare forskning är således att undersöka mer på djupet hur riskstyrning fungerar när det kommer till klimatpolitik. Hur ser aktörers som inte är forskare eller politikers makt ut när det kommer till att påverka klimatpolitik och riskhantering? Exempelvis hur mycket makt har en aktör som Energiföretagen eller Naturskyddsföreningen att påverka politiska beslut som tas gällande hantering av klimatrisker.

Referenslista

- Aktuell Hållbarhet. (2019, 07 maj). Ingen utsläppsminskning inom svenska ETS-anläggningar. *Dagens industri*. Hämtad 2019-06-20, från: <https://www.di.se/hallbart-naringsliv/ingen-utslappsminskning-inom-svenska-ets-anlaggningar/>
- Arnoldi, Jakob (2009). *Risk: an introduction*. Cambridge: Polity Press.
- Beck, Ulrich (2015). Emancipatory catastrophism- What does it mean to climate change and risk society? *Current sociology*, vol.63(1), ss.75-88.
- Beck, Ulrich (2012). *Risksamhället: på väg mot en annan modernitet*. 1. uppl. Göteborg: Daidalos.
- Beck, Ulrich (2016). *The Metamorphosis of the world: How Climate Change Is Transforming Our Concept of the world*. Malden, Mass.: Polity Press.
- Bryant, Gareth (2016). Creating a level playing field? The concentration and centralization of emissions in the European Union Emissions Trading System. *Energy Policy*, 99, 308-318.
- De Perthuis, Christian; Trotignon, Raphael (2014) Governance of CO2 markets: Lessons from the EU ETS. *Energy Policy*, Vol.75, pp.100-106
- Dirix, Jo Peeters, Wouter & Sterckx, Sigrid (2015). Is the EU ETS a Just Climate Policy? *New Political Economy*, 20:5, 702-724, DOI: 10.1080/13563467.2014.999758
- Energiföretagen. (2019). *Om oss*. Hämtad 2019-06-21, från: <https://www.energiforetagen.se/om-oss/>
- Engström, Stenson. Daniel., & Zetterberg, Lars. (2016, 27 nov). Klimatdebattörer: Företag skrotar inte sina värdepapper. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2018-11-23, från: <https://www.svd.se/klimatdebattorer-foretag-skrotar-inte-vardepapper>
- Entman, M., Robert. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58.
- Esaiasson, Peter; Gilljam, Mikael; Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. (red.) (2005). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (2., [rev.] uppl.) Stockholm: Norstedts juridik.
- Goffman, Erving (1986). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Boston: Northeastern Univ. Press.

- Hannerz, Fredrik., & Nyström, Stefan. (2019, 13 mars). Vifta inte bort utsläppsrätterna – skärp dem i stället. *Ny Teknik*. Hämtad 2019-06-20, från: <https://www.nyteknik.se/opinion/vifta-inte-bort-utslappsratterna-skarp-dem-i-stallet-6951204>
- Hederos, Jacob. (2019, 04 april). Växande utsläpp i Sveriges handlande sektor. *Altinget*. 2019-06-25, från: <https://www.alinget.se/eu/artikel/vaxande-utslapp-i-sveriges-handlade-sektor>
- IPCC. (2019). *SPECIAL REPORT: Global Warming of 1.5 °C*. Hämtad 2019-06-19, från: <https://www.ipcc.ch/sr15/>
- IVL Svenska Miljöinstitutet. (2019). *IVL Svenska Miljöinstitutet*. Hämtad 2019-01-12, från: <https://www.ivl.se/toppmeny/om-ivl.html>
- Johannesson, Annika. (2019, 10 april). Energiföretagen Sverige: Regeringens kraftvärmeskatter riskerar storstädernas tillväxt och omställning. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-06-25, från: https://www.svd.se/bors/news_detail.php?newsid=8312a157-b750-4978-8241-bd2de3975df4
- Justesen, Lise & Mik-Meyer Nanna. (2011). *Kvalitativa metoder: Från vetenskap till praktik*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Kasperson, Jeanne X. & Kasperson, Roger E. (2005). *The social contours of risk / Vol. 1, Publics, risk communication and the social amplification of risk*. London: Earthscan
- Kellberg, Cecilia., & Winnhed, Pernilla. (2017, 27 sep). Det ska svida att släppa ut klimatskadliga gaser till atmosfären. *Altinget*. Hämtad 2018-11-23, från: <https://www.alinget.se/miljo/artikel/det-ska-svida-att-slappa-ut-klimatskadliga-gaser-till-atmosfaren>
- Mossler, Max V.; Bostrom, Ann; Kelly, Ryan P.; Crosman, Katherine M. & Moy, Patricia (2017). How does framing affect policy support for emissions mitigation? Testing the effects of ocean acidification and other carbon emissions frames. *Global Environmental Change*, 45(C), 63-78.
- Naturskyddsföreningen. (2019). *Ideellt arbete som räddar falkar, skyddar skogar och jagar miljöbovar*. Hämtad 2019-01-12, från: <https://www.naturskyddsforeningen.se/om/foreningen>
- Naturvårdsverket. (2019a). *Om Naturvårdsverket*. Hämtad 2019-01-12, från: <https://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/>

- Naturvårdsverket. (2018). *Territoriella utsläpp och upptag av växthusgaser*. Hämtad 2018-11-22, från: <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-territoriella-utslapp-och-upptag/>
- Naturvårdsverket. (2019b). *Utsläppshandeln*. Hämtad 2019-06-25, från: <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Utslappshandel/>
- Nowotny, Helga; Scott, Peter & Gibbons, Michael (2001). *Re-thinking science: knowledge and the public in an age of uncertainty*. Cambridge: Polity Press.
- Olofsson, Anna & Öhman, Susanna (2009). Sårbarhet i det heterogena risksamhället. Ur Olofsson, Anna & Öhman, Susanna (red.), *Risker i det moderna samhället: Samhällsvetenskapliga perspektiv*. Lund: Studentlitteratur, ss 261-283.
- Parag, Yael; Capstick, Stuart & Poortinga, Wouter (2011) Policy attribute framing: A comparison between three policy instruments for personal emissions reduction. *Journal of Policy Analysis and Management*, Vol.30(4), pp.889-905
- Sandahl, Johanna. (2016, 06 dec). Flygskatt kan ge pengar till underhåll av tågen. *Svenska Dagbladet*. 208-11-22, Hämtad 2018-11-24, från: <https://www.svd.se/flygskatt-kan-ge-pengar-till-underhall-av-tagen>
- Sandahl, Johanna. (2017, 09 sep). Förorenaren ska betala miljö- och klimatkostnaderna. *Göteborgs-Posten*. Hämtad 2018-11-24, från: <https://www.gp.se/debatt/f%C3%B6rorenaren-ska-betala-milj%C3%B6-och-klimatkostnaderna-1.4151599>
- SMHI. (2015). *Växthuseffekten*. Hämtad 2019-11-19, från: <http://www.smhi.se/kunskapsbanken/vaxthuseffekten-1.3844>
- Stiernstedt, Jenny. (2018, 21 mars). Så mycket kostar en resa till Thailand - egentligen. *Svenska Dagbladet*. 208-11-23, från: <https://www.svd.se/sa-mycket-kostar-en-resa-till-thailand--egentligen>
- Thornström, Erik., & Winnhed, Pernilla., (2017, 01 nov). Nya skatter slår mot kommuners klimatarbete. *Dagens Samhälle*. Hämtad 2018-11-23, från: <https://www.dagenssamhalle.se/debatt/nya-skatter-slar-mot-kommuners-klimatarbete-19278>
- TT. (2019, 09 juni). Preem vill gå före – miljövänner är kritiska. *Sydsvenskan*. Hämtad 2019-06-25, från: <https://www.sydsvenskan.se/2019-06-09/preem-vill-ga-fore-miljovanner-ar-kritiska>

- Van Asselt, Marjolein & Renn, Ortwin (2011). "Risk Governance", *Journal of Risk Research* 14(4): 431- 449.
- Van de Velde, Liesbeth; Verbeke, Wim; Popp, Michael & Van Huylenbroeck, Guido (2010) The importance of message framing for providing information about sustainability and environmental aspects of energy. *Energy Policy*, 38(10): 5541–5549.
- Winnhed, Pernilla. (2016, 05 sep). EU:s klimatmål borde skärpas. *Altinget*. 2018-11-24, från: <https://www.altinget.se/miljo/artikel/eus-klimatmaal-borde-skarpas>
- Zetterberg, Lars. (2018, 22 aug). Forskare: Sverige har chans att minska EU:s utsläpp. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2018-11-23, från: <https://www.svd.se/forskare-sverige-har-chans-att-minska-eus-utslapp>
- Zetterberg, Lars. (2018, 27 sep). Sveriges klimatpolitik och mål bör breddas. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2018-11-23, från: <https://www.svd.se/sveriges-klimatpolitik-och-mal-bor-breddas>